

Footprints

gratis NIEUWSBRIEF van de
werkgroep **TRIBALE KUNST EN CULTUUR**
2014 NUMMER 6

20 Juni

< www.tribalekunstencultuur.org >

in deze Footprints :

- **29 juni 2014** - '[African Sunday](#)' – Katlijk – met een interessant programma.
- **9 tm 14 sept. 2014** - [Parcours des Mondes](#) – ca 70 galeries houden 'open huis' in Parijs.
- **25 oktober** – Samen met de 'Freunde Afrikanischer Kultur' een 'Tagung' in Berg & Dal.
- **26 oktober** - **Jaarvergadering van Tribale Kunst en Cultuur** in Berg & Dal – Noteer datum.
- De uitgave van het **juni-nummer** van '**Tribale Kunst en Cultuur**' heeft **vertraging** opgelopen door lastige **lay-out** wijziging. Komende week ligt het bij jullie in de bus.
- Als troost is dit zomernummer extra dik, met artikelen over Ijo **maskers**, maskers uit Liberia en opmerkelijke bevindingen bij **CT-scanning** van 6 houten beelden.
- We zijn benieuwd naar jullie mening over de nieuwe **lay-out** : gienusart@gmail.com
- de **Agenda-Extern** wordt op de website continu bijgewerkt, en **vind je ook hieronder**.
- Hoe gaan we om met **uitnodigingen** van onze leden-galeriehouders?
- **Websels** - André heeft weer drie interessante 'Websels' voor ons gevonden.
- Bij het "**niet-herkende-object**" deden we wel al een suggestie op, maar we blijven twijfelen – We zijn dus in afwachting van een nieuw 'niet-herkend-object' : gienusart@gmail.com

Beste mensen,

- Over het **huisbezoek met de lezing** over Afrikaans bronswerk wordt enthousiast verslag gedaan op de 'Leden-pagina' van de website.
- Zelf waren wij voor het eerst op de **BRUNEAF**, een gezellige inloopbeurs in het hartje van Brussel. Wij hadden er een dag voor uitgetrokken, wat goed te doen was. Interessante objecten en leuke ontmoetingen. En een prijsniveau dat over het algemeen niet exorbitant was. Ook waren er galeriehouders in de tribale kunst, die niet meededen, maar wel hun deur open hadden.
- En omdat er naast de BRUNEAF op allerlei plekken rond de Zavel ook nog oude kunst (BAAF) en Aziatische kunst (AAB) te bewonderen en te koop bleek te zijn, zullen we hier een volgende keer toch wat meer tijd voor uittrekken.
- **29 juni 2014** – Katlijk (bij Heerenveen) – '[African Sunday](#)' –zijn we te gast bij de African Tribal Art Gallery, voor een aantrekkelijk programma met twee **lezingen** - zie Agenda Extern - aanmelden!) – Verder meerdere 'stalletjes' (ook wijzelf staan er weer) en goede catering.
- **24, 25 en 26 oktober 2014** – Berg & Dal – Onze zustervereniging 'Freunde Afrikanischer Kultur' komt op bezoek en houdt deze dagen haar '**Tagung' in en rond Berg & Dal**. Ze heeft onze Werkgroep uitgenodigd dit project samen te organiseren, ook voor onze leden. Dat doen we graag, omdat dit voor ieder van ons die Duits op school heeft gehad, een mooie gelegenheid is om kennis te maken met de 'Freunde' en hun interessante en gezellige 'Tagungen'.
- **24 oktober** wordt door de 'Freunde' een bezoek gebracht aan het missiemuseum in Steyl, waarna de dag wordt afgesloten in St. Agatha. In Steyl zullen we als Werkgroep ook zelf nog wel komen, en veel leden hebben de prachtige Yoruba-collectie tijdens ons Huisbezoek vorig jaar al gezien. Wie aan deze dag wil deelnemen kan zich opgeven bij gienusart@gmail.com .
- Op **25 oktober** komen we 's morgens met de leden van beide verenigingen samen in Berg en Dal, waarna een rondleiding (en vrij bezoek) zal volgen in het **Afrika Museum**. Na een

gemeenschappelijke lunch volgen 's middags een **aantal lezingen**. Met een gezamenlijk etentje besluiten we deze dag.

- * De voertaal zal Duits zijn.
- * Nadere gegevens over de lezingen volgen nog – opgeven bij gienusart@gmail.com.
- Op **26 oktober houden we onze jaarlijkse Ledenvergadering** in Berg en Dal, met 's middags nog een lezing, waarna ook nog tijd om het museum te bezoeken. Houd die datum dus vrij !
- De lay out van **juni-nummer van Tribale Kunst en Cultuur** is met professionele hulp weer vernieuwd. Het blijft een kunst te laveren tussen de evenwichtigheid van een kunsttijdschrift en het trekken van aandacht in de lay-out. Hierdoor is de aflevering wat vertraagd en is er op enkele details nog wat aan te merken. We zijn **benieuwd naar jullie reacties** !
- Over de inhoud van dit juni-nummer :
 - * Aan het woord komen twee mensen, die in West Afrika hebben gewoond en in contact kwamen met de lokale culturen en hun tribale kunst. Beiden schrijven over **maskers** : Max Ammer vertelt over zijn Ijo maskers in de Niger delta. Siegfried Wolfram (boek-auteur) over maskers in Liberia, met welk land hij nog steeds een hechte band heeft.
 - * Verder een artikel over moderne **CT-scanning** van 6 beelden in de serie “Fetisjen en Krachtstoffen”. Hoe werkt de nieuwste versie van deze techniek en kan CT scanning ons helpen om de **authenticiteit van objecten te bevestigen – of te ‘ontmaskeren’?**
- **9 tm 14 sept. 2014 – Parcours des Mondes** – ca 70 galeries openen hun deuren in Parijs. Dit betreft een internationaal gebeuren, waarin we enkele **ontmoetingsmomenten** willen plannen.
- De Agenda-Intern en de **Agenda-Extern** worden op de website continu bijgewerkt.
- Enkele van onze leden-galeriehouders hebben **uitnodigingen** bij ons aangekondigd. Als bestuur hebben we toestemming gegeven om deze uitnodigingen **als Bcc** aan de leden te sturen, met evenwel de eind-opmerking / **disclaimer** : “Deze uitnodiging ontvangt u als mede-lid van de werkgroep Tribale Kunst en Cultuur. Mocht u liever geen commerciële uitnodigingen van leden ontvangen voor een vernissage of een open-huis, meld dit dan svp bij < gienusart@gmail.com > opdat daar dan een aantekening van gemaakt kan worden op de interne ledenlijst.”
- Bij deze vragen we de leden om het nu al aan ons door te geven, als zij **geen ‘reclame-mail’** wensen te ontvangen van mede-leden, opdat we dit in de update van de ledenlijst die in september weer rondgestuurd zal worden, kunnen aangeven.
- André Smit heeft weer voor enkele nieuwe ‘**Websels**’ gezorgd.
- Het “**niet-herkende-object**” in de website is het Afrikaanse stafje met dubbel kopje en diepe scheiding. In Brussel deden we een suggestie op in de vorm van een Baule beeldje met diepe scheiding in het haar (zie onder), maar we blijven twijfelen – dus publicatie in ons tijdschrift zit er daarmee niet in. Zonder nieuwe suggestie zijn we dus weer toe aan een nieuw ‘niet-herkend-object’. Stuur graag een **foto van jouw ‘niet-herkende-object’** naar gienusart@gmail.com .

Met vriendelijke groeten, Marchinus Hofkamp

Agenda Intern :

- **24, 25 en 26 oktober 2014** – Berg & Dal – de ‘Freunde Afrikanischer Kultur’ houden deze dagen hun ‘**Tagung**’ in en rond **Berg & Dal**, samen met onze Werkgroep. Een mooie gelegenheid is om kennis te maken met de ‘Freunde’ en hun ‘Tagungen’. Voertaal Duits.
 - **24 oktober** gaan de ‘Freunde’ naar het museum in Steyl, waarna een bezoek aan de Yoruba-collectie in St. Agatha. Wie deze dag wil meebeleven is **welkom** – opgeven is nodig.
 - Op **25 oktober** komen we met de leden van beide verenigingen ‘s morgens samen in Berg en Dal, waarna een rondleiding (en vrij bezoek) zal volgen in het **Afrika Museum**. Na een gemeenschappelijke lunch volgen ‘s middags een **aantal lezingen**. Met een gezamenlijk etentje besluiten we deze dag.
 - * De voertaal zal Duits zijn. Nadere gegevens over de lezingen volgen nog
 - Op **26 oktober houden we onze jaarlijkse Ledenvergadering** in Berg en Dal, in de buurt van het Afrika Museum, vanaf **10.30 uur**. 's Middags een lezing en nog tijd voor museumbezoek.
- Voor elk van deze leden-dagen is het nodig, dat je je opgeeft bij gienusart@gmail.com**

Agenda Extern :

Museale exposities

- tm 1 juli'14 - [Tropenmuseum, Amsterdam](#) - Zwart & Wit ,
Hoe gaan we 150 jaar na de afschaffing vd slavernij in Nederland met elkaar om?
- tm 6 juli'14 - [Musée Dapper, Parijs](#) - 'Initiaties bij de volkeren in het Congo-bekken'.
- tm 20 juli'14 - [Musée du Quai Branly, Parijs](#) -133 objecten van de Prairie Indianen,N-Amerika
- tm 24 aug'14 - [Afrika Museum, Berg en Dal](#) - Vrouwen van het water, foto-expositie over het
zoetwaterbeheer door vrouwen in Ganvié, een dorp aan de oceaankust in Benin.
- tm 7 sept'14 - [Volkenkundig Museum, Leiden](#) - Inheemse volkeren, foto's door **Jimmy Nelson**
- tm 28 sept'14 - [Volkenkundig Museum, Leiden](#) - Kunst van Inuit-vrouwen, een kleine collectie
wandkleden uit het dorpje Baker Lake in Canada.
- tm 18 okt '14 - [Musée du Quai Branly, Parijs](#) **Tatoueurs et Tatoués, over tribale tatoeëringen**
- tm 31 okt'14 - [Afrika Museum, Berg en Dal](#) - **Uit de kast...nu op zaal , voorwerpen uit depot**
- 25 okt' tot febr' - [Nieuwe Kerk, Amsterdam](#) - Magisch Afrika, maskers en beelden uit Ivoorkust -
Dit betreft een bijzondere tentoonstelling, die door samenwerking van meerdere
musea (o.a. het Rietberg Museum) tot stand is gekomen. Daar heb ik deze
expositie al mogen zien. Pogingen tot toewijzing aan bepaalde kunstenaars zijn
soms nogal dubieus, wat de conservatoren zich terdege realiseren. Maar dat
neemt niet weg, dat dit een prachtige expositie is, erg de moeite waard om te zien.
- voor onbepaalde tijd is het [Koninklijk Museum voor Midden – Afrika](#) in Tervuren tot 2017
gesloten wegens renovatie.

Lezingen en cursus-aanbod :

- 29 juni '14 - [Katlijk \(bij Heerenveen\)](#) - '[African Sunday](#)' - de African Tribal Art Gallery
heeft weer een aantrekkelijk programma samengesteld, met twee lezingen -
* "[Sieraden van Marokko tot Oman](#)" door Rene van der Star, auteur van
diverse boeken over tribale juwelen.
* "[Het verhaal achter het masker](#) - van Afrika tot de Amerika's" door
Ernie Vonck, Faculteit Vergelijkende Godsdienstwetenschappen te Antwerpen &
Daniel De Vos, Vrije Universiteit Brussel.
- 12 juli - [Tuil](#) - Wim Levens vertelt over de Akan volkeren voor leden van de Werkgroep.
Preview. Aanmelden via [info@afrikaandewaal](mailto:info@afrikaandewaal.nl) .
- 18, 25 sept en 2, 9 okt'14 - [Deventer](#), 'Kunst en het leven van ieder dag in Afrika' door Harrie
Leyten, voormalig conservator Tropenmuseum en Kadier & Keer - [U3L](#) , code

Veilingen :

- 24 juni tm 4 juli'14 - [Amsterdam De Zwaan](#) - Etnografica worden vooral op 1 & 3 juli geveild.
Kijkdagen 19 t/m 22 juni 2014 v.10.00 - 17.00 hr + 19 juni avond 19.00 - 21.00 hr.
- 18 juni'14 - [Parijs Sotheby](#) - Arts d'Afrique et d'Océanie
- 28 juni '14 - [Würzburg Zemanek-Münster](#) - tribal art auktion
- online veilingen vinden plaats via [eBay](#), [Galerie Walu / Koller](#), [Catawiki](#) (zelfs wekelijks).

Beurzen :

- 9 tm 14 sept'14 - [Parijs, Parcours des Mondes](#) : zo'n 70 galleries, internationaal, hebben hun
deuren voor ons open. Gezien de veelal exorbitante prijzen zal dit voor de
meesten van ons vooral een 'kijk-festijn' zijn – wij plannen ontmoetingsmomenten.
- 23 tm 26 oktober'14 - [Amsterdam, Tribal-Art-Fair in De Duif](#) – (vooralsnog via [galerie Lemaire](#))

Muziek, Dans & Performance :

- 27, 28 & 29 juni '14 - [Tilburg, Festival Mundial](#) , wereldmuziek en wereldmarkt.
- 2 tm 6 juli'14 - [Amsterdam Roots Festival](#) met diverse Afrikaanse artiesten.
- 5 & 6 juli'14 - [Hertme, Afrika Festival](#) , muziek en wereldmarkt.
- 14 sept'14 - [Almere, Afrikadag](#) , muziek, theater, dans, workshops
- elke zondag 10-12 uur (m.u.v. juli & augustus) : [Leiden Museum Volkenkunde](#) - **Balinese
Gamelan muziek - openbare repetities door de groep Sekar Alit.**

Verkoopexposities met toegevoegd thema :

- 29 juni - [Katlijk, 'African Sunday'](#), zie onder 'lezingen en cursussen'
- 12 juli - [Tuil, Afrika aan de Waal](#)- 'preview voor leden' met lezing over de Akan.
Alle leden hebben een uitnodiging per email ontvangen - aanmelden.

Benefietactiviteiten door leden, binnen het kader van tribale kunst en cultuur :

- tot 1 aug'14

- Oosterhout, [Mariakerk](#) - (Verkoop-)Tenstoonstelling 'Afrika-Mali-Timbouctou'.
Etnografica, tribale kunst e.a. kunst, en Afrikaanse foto's van Eddy Posthuma de Boer. Ten behoeve van school in Timbouctou. Bezoektijden zie [Mariakerk](#).

Websels :

- **1** - Door de vlucht van het internet zetten steeds meer musea hun collecties online. Dat een totale handelscollectie van 22.000 stuks op internet komt vind ik wel bijzonder. Het is het geval met de **kralencollectie van de handelaar Sick en Co** uit (uit Rotterdam!) die in 1995 zijn weg vond naar het Tropenmuseum.
- **2** - Robidé van der Aa - Door het verzamelen van etnografica kom je vanzelf in aanraking met de landen en hun geschiedenis. In 1871 verscheen een boek over de handel met West Afrika wederom van de site van Archive.org Het gedachtegoed van de 19e eeuw illustreer ik met een tekst over het **afstaan van de kust van Guinee**. *Let wel, Guinee, niet Nieuw Guinea*.
- **3** - Amazon.com (de Bol.com van de VS) brengt steeds meer herdrukken uit van oude boeken vaak voor slechts enige tientallen dollars. Een voorbeeld is **Nieuw Guinea, Ethnographisch En Natuurkundig Onderzocht En Beschreven uit 1858**.

Reacties, aanvullingen, commentaar of ideeën voor de rubriek WEBSELS graag naar André Smit ;

webselsfootprints@xs4all.nl

Websel 1 - kralen van het Tropenmuseum

<http://tropenmuseum.nl/nl/collectie/kralen>

Kralencollectie Tropenmuseum online te bekijken

In de 17e eeuw waren kralen een belangrijk instrument in de expansiedrang van de Europese mogendheden. Kralen waren relatief goedkoop en bovendien zeer gewild in de 'nieuw ontdekte gebieden'. Grote hoeveelheden werden geëxporteerd naar Afrika, Zuidoost-Azië en Noord-Amerika. In Venetië, Bohemen en Nederland bevonden zich belangrijke centra van kralenvervaardiging. Eén van de meest belangrijke exporteurs van kralen naar West-Afrika, die bemiddelde tussen producenten en handelaren, was de firma J.F. Sick & Co.

De collectie monster-kralen

In 1965 doneerde de voormalige Sick & Co. een unieke verzameling kaarten met zo'n 22.000 monsterkralen aan het Tropenmuseum. De verzameling is een belangrijke referentiecollectie van gewonden en getrokken kralen. Zij bestaat uit 197 kartonnen kaarten met elk ruim 100 kralen, en een catalogus in kleur. De meeste kralen dateren van de jaren 1920 en 1930. Op de kaarten staan opmerkingen met betrekking tot grootte, kleur, vorm of naam.

Websel 2 - Afrikaansche studiën

koloniaal bezit en partikuliere handel of Afrika's westkust (1871) –

Aa, Pieter Jan Batist Carel Robidé van der, 1832-1887 - 's Gravenhage M. Nijhoff

AFRIKAANSCHÉ STUDIËN

KOLONIAAL BEZIT
EN
PARTIKULIERE HANDEL
OF
AFRIKA'S WESTKUST
DOOR
ROBIDÉ VAN DER A A

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1871

<https://archive.org/details/afrikaanschestud00aapi>

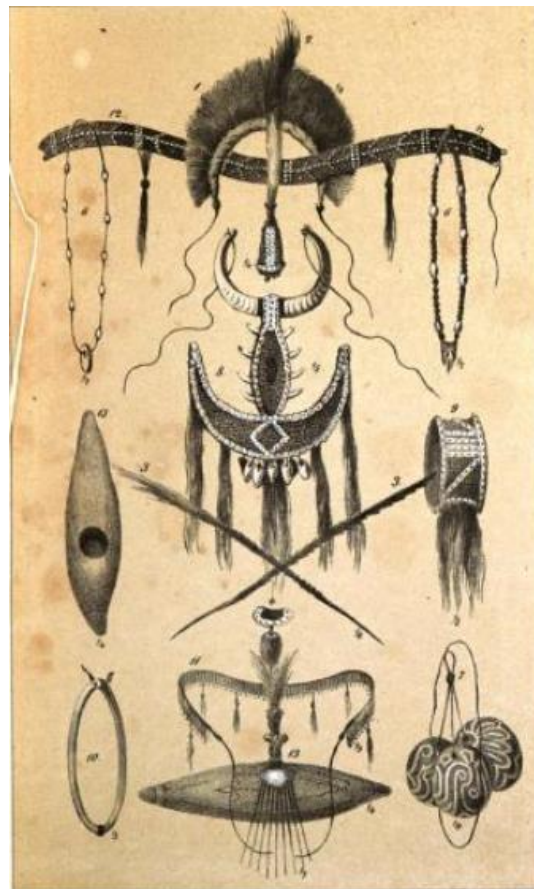
VRAGEN BIJ DE BESLISSING, OF NEDERLAND DE KUST VAN GUINEE ZAL AFSTAAN.

Nu de Nederlandsche regeering aan vertegenwoordiging en naeie het voorstel doet tot afstand onzer bezittingen ter Kuste van Guinee, dat treurig overschot onzer Afrikaansche koloniën, moet men, mijns inziens, dit voorstel maar niet eenvoudig goedkeuren met de armzalige redeneering: het is een lastpost, die den staat jaarlijks anderhalve ton kost, zonder ons eenige noemenswaardige indirekte voordeelen op te leveren. Maar evenmin moet men dien afstand bestrijden met niets dan groote woorden en holle frases, alsof Nederland, dat in deze eeuw na het herstel zijner onafhankelijkheid zijn koloniaal bezit in den Indischen Arsjiel zoo ontzettend heeft uitgebreid en dat, welke matiging men voortaan ook in die uitbreidingspolitiek moge brengen, zich daarvan stellig niet geheel zal kunnen onthouden, nu van zijn hoog standpunt als koloniale mogendheid zoude afdalen, waanneer het zich van deze onbeduidende bezitting ontdoed. Zoo veel is zeker, dat die kolonie nu reeds sedert lang in een allertreurigsten toestand verkeert en dat wij met het doen voortduren van dien staat van verval en kwijning geen roem zullen behalen. Wil Nederland dus de Kust behouden en niet voortdurend die smet op zijne eer laten kleven, dan moet het daar meer ontwikkeling brengen. Zij die zich zoo sterk tegen den afstand

Websel 3 -

Nieuw Guinea in 1858

Nieuw Guinea, Ethnographisch En Natuurkundig Onderzocht En Beschreven In 1858 Door Een Nederlandsch Indische Commissie: Met Bijlagen, 26 Platen En Atlas Met 7 Kaarten... (Dutch Edition) [Paperback] voor iets meer dan 22 dollar (o.a. bij Amazon).

Het Niet-Herkende-Object : Dit is hetzelfde als in de vorige brief – *nog niet herkend*.

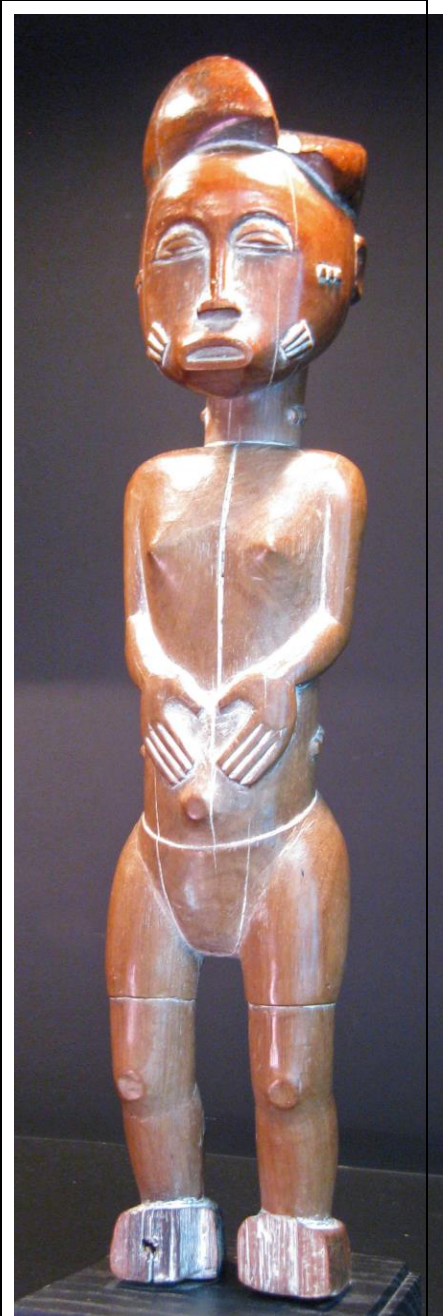
onbekende staf –h38

07-06-2014

Op de Bruneaf zag ik bij galerie "Maine Durieu" dit Baule beeldje rechts, met glad haar en een diepe scheiding links. Het deed me even denken aan het 'niet-herkende-stafje'. Maar verder vind ik niet genoeg aanwijzingen om aan een Baule object te denken. Mocht iemand nog een ander idee hebben : laat het svp weten. Dit object blijft vooralsnog 'niet-herkend' en krijgt dus geen plek in het tijdschrift.

Maar graag **ontvangen we weer een nieuwe foto van een 'niet-herkend-object'** van een van onze leden. Mail dit graag naar < gienusart@gmail.com >

26-04-2014 : Dit stafje kocht ik in 1998 in het winkeltje van Hans Smit aan de Nieuwe Binnen-weg te Rotterdam. Hans (hij leeft niet meer) kocht al wat hij mooi vond en oud was, én uit alle windstreken. Van dit stafje wist hij alleen, dat het 'uit Afrika' zou komen. Ik had er een goed gevoel bij. Bovenaan een cilindrische steel zitten twee kopjes boven elkaar, waarvan de onderste een 'Janus' is. Het vertoont een zwarte rookpatina en wát beschadiging in de steel. Het meest opvallend vind ik de kuif met diepe scheiding in het haar van het bovenste kopje, dat zó opvallend is, dat het vinden van de oorsprong van dit stafje toch niet al te moeilijk zou moeten zijn – dacht ik. Maar dit is mij echter nooit gelukt. Zo'n imposante kuif met scheiding ken ik bijvoorbeeld bij de Tutsi, maar van hen ken ik geen beeld-snijwerk. De Baule maken opvallende kapsels, soms met diepe scheiding, maar fijner en in een andere stijl. Verder vallen op in het gelaat, de omrande ogen (in anti-mongoloïde stand), de wenkbrauwen, en de schouders van het bovenste kopje, die als een halo rond de onderste kopjes staat. Ik kom niet verder in deze zoektocht. **Wie wél?** Kom graag met je **reactie**, Marchinus Hofkamp

Galeriehouders kunnen een expositie / vernissage te allen tijde aanmelden voor publicatie op onze website. Wil je echter zeker zijn van tijdige vermelding in 'Footprints', dan dien je dit uiterlijk 6 weken tevoren bij ons op te geven

Mocht je geen belangstelling hebben voor de activiteiten van de Werkgroep Tribale Kunst en Cultuur, meld dat dan graag bij < gienusart@gmail.com > zodat we je kunnen uitschrijven uit ons bestand.